MUZEE, COLECȚII, EXPOZIȚII

MUZEUL DE ȘTIINȚE NATURALE DIN ROMAN ÎNTR-O NOUĂ ETAPĂ A DEZVOLTĂRII SALE

Maria IACOB

Muzeul de științe naturale din Roman este o verigă importantă în rețeaua diversă, interesantă și valoroasă de instituții muzeale din jud. Neamț, în marea lor majoritate create în anii regimului nostru. Această unitate muzeală, care a apărut pe harta județului Neamț în urmă cu numai un deceniu, a continuat de-a lungul anilor să-și îmbogățească foarte modestele colecții cu care a pornit inițial la drumul lung, anevoios, dar nu lipsit de satisfacții, al organizării unei asemenea instituții cultural-științifice.

Punînd în valoare patrimoniul alcătuit prin strădania micului colectiv de specialiști ai muzeului, în cadrul unor expoziții temporare, pe diferite teme, s-a reușit a se forma o opinie favorabilă, pe de o parte consolidării acestei unități, iar pe de altă parte s-a adus o contribuție importantă la instruirea și educarea maselor de vizitatori.

Dintre colecțiile alcătuite pe baza unor planuri de cercetare științifică permanentă și sistematică, cele mai importante din punct de vedere numeric și științific sînt cele de entomologie, îndeosebi coleoptere și lepidoptere, de botanică și de zoologia vertebratelor.

Se poate aprecia că aceasta a constituit, foarte pe scurt, o primă etapă a activității Muzeului de științe naturale din Roman.

Aflat în fața unui patrimoniu relativ bogat, valoros, colectivul științific și-a pus încă în urmă cu cîțiva ani problema organizării unei expoziții de bază care să oglindească din punct de vedere floristic și faunistic o zonă naturală bine delimitată, respectiv, zona de confluență a Moldovei cu Siretul.

Pornind, bineînțeles, de la materialul preparat, naturalizat, de la exponate originale expuse într-o manieră accesibilă, instructivă, adecvată din punct de vedere științific și muzeografic, expoziția de bază a Muzeului de științe naturale din Roman, pe lîngă faptul că reușește să ne dea o imagine reală și destul de completă a regiunii amintite, ne prezintă nu numai exponate, piese muzeale izolate, sau grupate în diorame, biogrupe, vitrine, ci ridică în fața vizitatorilor o serie de probleme de biologie, mai puțin sau deloc cunoscute, contribuind la sporirea volumului lor de cunoștințe, la explicarea unor fenomene biologice greu de sesizat, sau de explicat de către marele public. Între acestea amintim o serie de probleme de ecologie și etologie din viața insectelor sau a vertebratelor superioare, explicarea unor lanțuri trofice din natură, tratarea unor teme legate de alcătuirea unor ecosisteme și a unor noțiuni și termeni din domeniul ecologiei etc.

Fără pretenția de a elucida complet sau a trata exhaustiv unele teme sau probleme de ecologie, mai ales că nici spațiul, nu prea generos, nu permitea, totuși, o serie de asemenea subiecte din domeniul acestor noi ramuri ale biologiei, muzeul reușește să le aducă în atenția vizitatorului, să-i trezească acestuia interesul și curiozitatea pentru adîncirea și cunoașterea lor mai aprofundată. Este meritul colectivului de specialiști ai acestei instituții că a abordat cu curaj și pricepere asemenea teme într-o expoziție de bază destul de

https://biblioteca-digitala.ro

Diorama „Pădurea Stăniţa"

modestă ca spaţiu şi realizată cu mijloace tehnice locale. Este demn de remarcat de asemenea, faptul că, dioramele nu reprezintă în mod convenţional un ecosistem sau altul, în general, ci s-au ales cu discernămînt cele mai caracteristice, denumindu-le cu numele lor bine cunoscute de localnici. Mai mult chiar, pornind de la faptul că într-o diorama nu se poate prezenta decît un număr limitat de specii animale, în vitrine, alături de diorame, sînt expuse şi alte specii, mai ales de vertebrate superioare, frecvent întîlnite în biotopurile respective, nu numai în momentul surprins în diorama, ci şi în alte perioade ale anului.

Apreciem de asemenea faptul că s-a încercat valorificarea expoziţională a celei mai mari colecţii a muzeului — colecţia entomologică — care ridică şi ea o serie de probleme de mare importanţă teoretică şi practică.

Vom încerca în continuare o succintă prezentare a expoziţiei de bază recent organizată, care, deşi de importanţă locală, abordează teme interesante, uneori complicate, de prezentare pe de o parte a caracteristicilor importante, floristice şi faunistice ale zonei, iar pe de altă parte de probleme biologice, care-i acordă în ultimă instanţă atributul de instituţie cultural-ştiinţifică.

În prima parte a expoziţiei ne aflăm în faţa unei puneri în temă a vizitatorului cu conţinutul expoziţiei de bază. Delimitarea poziţiei zonei tratate în expoziţie pe harta R.S. România şi respectiv a jud. Neamţ, urmată de o hartă geomorfologică şi una geobotanică a aceleeaşi zone ca şi diapozitivele şi fotografiile color care redau aspecte din principalele biotopuri ale regiunii naturale respective, sau plante şi animale specifice, reuşesc să creeze o imagine iniţială, sintetică, asupra zonei de confluenţă a Moldovei cu Siretul, imagine care va fi apoi amplificată în circuitul expoziţional.

Primul ecosistem înfăţişat, balta, este prezentat în diorama intitulată ,,Balta la bulboacă'', aflată în lunca din cursul mijlociu al Siretului ,în apropierea localităţii Mircești.

Dintre speciile vegetale sînt prezente în diorama : *Phragmites communis*, Prin., *Gliceria aquatica* L *Juncus articulatus* L, *Iris pseudacorus* L etc., iar dintre elementele de faună mai importante amintim : *Galinago galinago* L, *Ardea purpurea* L, *Anas querquedula* L, *Fulica atra* L.

Într-un panou alăturat ni se dă diagrama unui ecosistem de baltă, ca unitate funcţională a biosferei explicîndu-se noţiuni ca habitatul, biocenoza, componente anorganice, componente organice etc.

Interesant este şi faptul că în continuare, în afara vitrinelor ce ne prezintă material faunistic complementar, specific biotopului prezentat anterior (reprezentanţi din clasele : *Pisces*, *Amphibia*, *Reptilia*, *Aves*), ni se înfăţişează un panou reprezentînd grafic siluete în zbor ale diferitelor specii de păsări de baltă, important pentru recunoaşterea şi determinarea acestora, ca şi diagrama specializării păsărilor de baltă pe nişe ecologice.

https://biblioteca-digitala.ro

Diorama „Balta la Bulboacă"

Diorama de pădure din lunca Siretului (zăvoi), în anotimpul de toamnă expune principalele specii de arbori caracteristice zăvoaielor îndeosebi esențe moi *Populus alba* L, *Salix alba* L, *Salix purpurea* L. etc., precum și specii de animale mai frecvent întîlnite ca *Oriolus oriolus* L., *Pica pica* L., *Erinaceus europaeus* L, *Felis silvestris* L., *Lepus europaeus* L etc.

În vitrine se mai găsesc expuse alte specii de păsări ca : *Apus apus* L., *Turdus pilaris* L., *Bombicilla garrulus* L., *Pyrrhula pyrrhula* L., *Emberiza citrinella* L., *Lanius excubitor* L., *Picus canus* Gmel. etc. Ne atrage atenția în aceeași sală o biogrupă cu bursucul (*Melles melles* L.), precum și panoul cu lanțurile trofice diurne și nocturne într-o pădure de foioase care împreună cu cel ce prezintă stratificarea unui ecosistem de pădure de foioase și cu cel ce expune piramida teoretică a relațiilor cantitative dintr-o pădure de foioase, ne ajută la înțelegerea ecosistemului prezentat în diorama următoare : „Pădurea Stănița" (pădure de foioase în amestec — șleau), spre sfîrșitul primăverii (iunie). Ca specii de arbori observăm : *Fagus silvatica* L., *Carpinus betulus* L., *Acer campestre* L. etc. ; dintre arbuști *Crataegus monogina* Iscq., *Evonymus verrucosa* Scop., iar plantele ierboase sînt prezente prin : *Asarum europaeum* L., *Polygonatum oficinale* All., *Paris quadrifolia* L., *Athyrium felis femina* (L.) Roth., *Mercuridis perrenuis* L. Bres, *Asperula odorata* L., *Asparagus tenuifolius* Lam., *Polytrichum commune* etc.

Animalele au ca reprezentanți în această dioramă următoarele specii : *Upupa epops* L., *Garrulus glandarius* L., *Asio otus* L., *Phylloscopus collybita* Vieill, *Sus scrofa* L., *Anguis fragilis* etc. Complimentar, observăm într-o biogrupă, vulpea (*Vulpes vulpes* L.), precum și vitrinele cu cîteva specii de păsări răpitoare de zi și de noapte, între care reținem : *Strix aluco* a. L., *Athene noctua* Scop., *Strix uralensis* Pall., *Accipiter nisusn*. L., *Falco subbuteo subbuteo* L.

Următoarea sală în circuit este rezervată valorificării științific-expoziționale a colecției de entomologie. Sînt redate cîteva noțiuni de sistematică, morfologie externă, anatomie, biologie ale celui mai bogat ram al lumii animale (clasa „Insecta"), care deține peste 2/3 din numărul de specii existente în prezent pe glob. O atenție deosebită s-a acordat speciilor de mare importanță în economia naturii și pentru viața omului. Pe lîngă termenii științifici de homocromie, mimetism, dimorfism sexual, ilustrați și explicați cu material entomofaunistic, aflăm o serie de noțiuni legate de dăunătorii plantelor de cultură, pădurilor etc.

Expunerea în continuare a stadiilor de dezvoltare la peste 20 de specii dăunătoare ca gîndacul de Colorado (*Leptinotarsa decemlineata*, *Pieris brassicae*, *Malacosoma neustria*, *Euproctis chrysorrhoea* L.), cu explicarea perioadelor de atac, a efectelor acestuia asupra plantei, dau vizitatorului o serie de cunoștințe științifice și practice.

Din grupa insectelor folositoare sînt prezentate speciile răpitoare parazite și polenizatoare.

https://biblioteca-digitala.ro

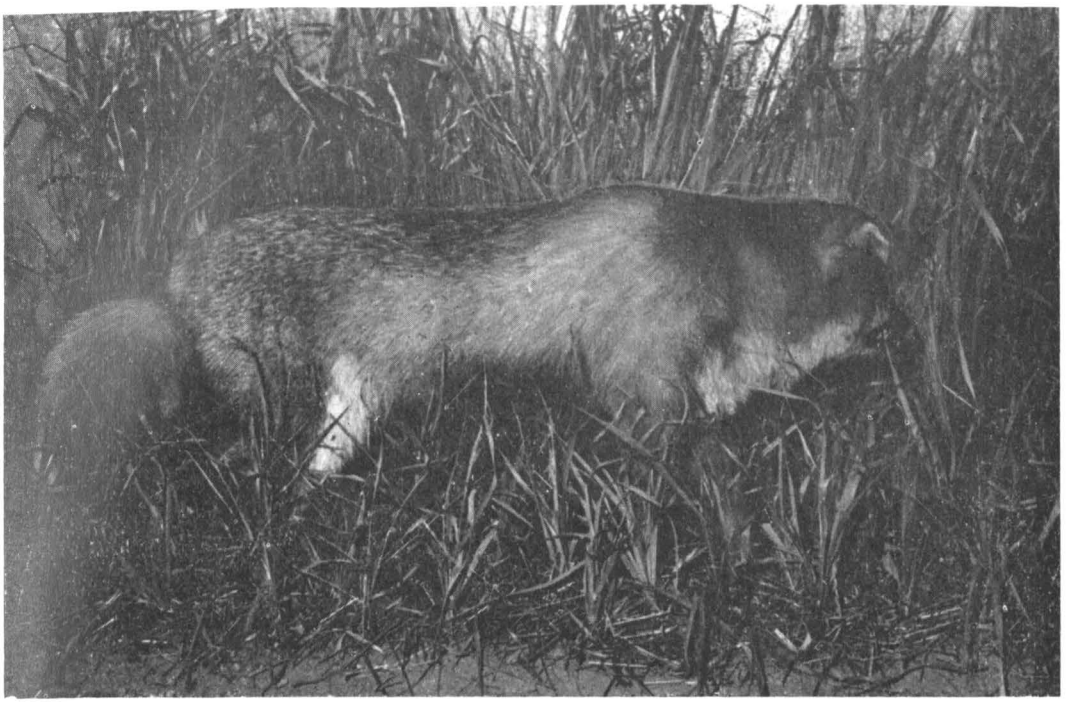

Biogrupa „Vulpea"

Unele grupe de insecte, cum sînt croitorii (Fam. *Cerambycidae*) și cărăbușii (Fam. *Carabidae*) sînt prezentate ecologic, în microbiogrupe. Probleme de biologie sînt tratate și la cîteva specii legate de mediul acvatic prin familiile: *Odonatae*, *Cicindelidae* etc.

În ultima sală sînt prezentate microdioramatic, pe principii ecologice, cele mai importante boli și principalii dăunători la 6 specii de plante de cultură specifice zonei. Se pun în evidență cîteva caracteristici ale atacului unor specii de rozătoare și de insecte (Lepidoptere și Coleoptere). În vitrinele alăturate sînt expuse 16 fragmente de plante de cultură infectate de ciuperci și bacterii. Alăturat, un panou sugestiv și interesant cu principalele măsuri de combatere a dăunătorilor subliniază mai ales rolul combaterii biologice, informează vizitatorii asupra celor mai eficiente mijloace de luptă contra celor mai frecvenți și mai voraci dăunători ai culturilor de bază din această regiune.

Se atrage de asemenea atenția asupra folosirii excesive și neraționale a pesticidelor, care produc un înalt grad de poluare, de otrăvire a mediului înconjurător (pămînt, aer, apă),a animalelor și implicit a omului, punînd în pericol însăși existența acestuia.

Nu putem încheia fără a aduce un cuvînt de laudă și colectivului de specialitate de la Muzeul de științe naturale din Piatra Neamț pentru ajutorul colegial, calificat, acordat în organizarea expoziției de bază a acestei instituții. Cu un plus de experiență pe care l-au dobîndit în organizarea expoziției de bază a Muzeului de științe naturale din Piatra Neamț, cu spiritul de solidaritate muzeală care ar trebui să-i unească pe toți cei încadrați în frontul muzeal, aceștia au reușit să ajute efectiv la transpunerea muzeografică a ideilor tematice ale expoziției Muzeului din Roman.

Și pentru că realizările prezente ne obligă întotdeauna să gîndim și să trăim în viitor, considerăm ca o etapă următoare, imperios necesară, rezolvarea, în perspectivă, a unor probleme legate de organizarea depozitelor științifice și a laboratorului de taxidermie de la această unitate muzeală, știut fiind că nici un fel de activitate științifică sau cultural-educativă nu se poate dezvolta fără aceste două elemente de mare importanță pentru bunul mers al muzeului.

Singură, expoziția de bază nu poate răspunde unor probleme complexe de propagandă și educație ateist-științifică, de instruire și educare a maselor, de amplificare a cercetării științifice, aceasta din urmă ca fundament al unei activități diverse și eficiente de educare a publicului, de formare a personalității umane, a omului societății socialiste.

Sîntem convinși că se va acorda și în viitor sprijin direct, înțelegere, din partea organelor locale de partid și de stat, pentru ca această instituție muzeală, pornită pe un bun făgaș, să poată prospera, așa cum o merită, așa cum este necesar, așa cum o cer realitățile zilelor noastre.

https://biblioteca-digitala.ro